

JOÓ IMRE - SZIKORA VERONIKA

A FOGYASZTÓVÉDELEM INTÉZMÉNYRENDSZERE

I. Bevezetés

A fogyasztóvédelmi jog szabályainak (mint ún. keresztülfekvő jogág normarendszerének) érvényre juttatása nem egyetlen szerv feladata, differenciált hatásköri rendszer érvényesül a hatályos magyar jogi szabályozásban.

A fogyasztóvédelem intézményrendszerének meghatározásában első megközelítésben iránymutatásként szolgálhatnak a **fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 39/A §-45. §-ig** terjedő rendelkezései:

- a VII. Fejezet szabályai tartalmazzák a Kormány és a fogyasztóvédelemért felelős miniszter alapvető feladatait a fogyasztóvédelem területén
- a VIII. Fejezet szabályai meghatározzák a helyi önkormányzatok szerepvállalásának kereteit
- a IX. Fejezet szabályai kiegészítve a fogyasztóvédelem állami és önkormányzati intézményrendszerét a civil szervezetek fogyasztóvédelmi szerepvállalásának körére utalnak

A fogyasztóvédelem területen relevanciával bíró állami szervek köre ugyanakkor ennél is összetettebb, így érdemes lehet más osztályozási szempontokat is meghatározni. Egyes állami szervek ugyanis **kifejezetten fogyasztóvédelmi hatóságként eljárva alkalmazzák a fogyasztóvédelmi szabályokat**, míg megint más szerveket tipikusan külön ágazati jogszabályban meghatározott **feladatai tesznek a fogyasztóvédelem területét érintően jelentőssé**:

- a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése alapján fogyasztóvédelmi hatóságként a Kormány a **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete** hatáskörébe tartozó ügyek kivételével közigazgatási hatósági ügyekben a **Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot** jelöli ki
- a fogyasztóvédelem területét is jelentős mértékben érintik a **Gazdasági Versenyhivatal, a Nemzeti Hírközlési Hatóság, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal** egyes feladat- és hatáskörei

A fogyasztóvédelmi szabályokat alkalmazó hatóságok felügyelete, valamint az ágazati jogalkotás megoszlik az érintett ágazati minisztériumok között, valamint fogyasztóvédelmi feladatokat látnak el más típusú szervek, testületek is.

Külön említést érdemel, hogy a Maastrichti Szerződés a fogyasztóvédelmet önálló stratégiai területként jelölte meg, amelyre való tekintettel 1995-ben sor került egy külön uniós főigazgatóság létrehozására, amelynek hatásköre évről évre folyamatosan bővült. Az Európai Bizottság Egészségügyért és Fogyasztóvédelemért felelős Főigazgatóságának feladata annak biztosítása, hogy az Európai Unió területén forgalomba kerülő áruk és szolgáltatások (különös tekintettel az élelmiszerek) biztonságosak legyenek. Emellett támogatja az Európai Unió polgárai egészségét védő, javító programokat és gondoskodik arról, hogy a belső piac a fogyasztók érdekeit védve működjön.

2. A Kormány és a fogyasztóvédelemért felelős miniszter feladatai

A fogyasztóvédelem általános céljainak megvalósítása érdekében a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) 39/A. §-a szerint a Kormány ösztönzi az országos gazdasági kamarák, a vállalkozások szakmai érdek-képviselői szervezetei, a fogyasztói érdekek képviselőit ellátó társadalmi szervezetek, valamint a fogyasztóvédelemmel összefüggő állami feladatot ellátó hatóságok közös megegyezésén alapuló, a követendő elveket és legjobb gyakorlatokat rögzítő nyilatkozat létrehozását.

Az Fgytv. 1997. évi CLV. törvény 40. §-a alapján pedig a **fogyasztóvédelemért felelős miniszter** feladata, hogy

- kidolgozza és jóváhagyásra a **Kormány** elé terjessze a fogyasztóvédelmi politika koncepcióját,
- javaslatot tegyen a megvalósítás szervezeti és intézményi feltételeire,
- intézkedéseket tegyen és kezdeményezzen a fogyasztói jogok védelme és érvényesítése érdekében
- az ágazati irányítás hatékonyságát növelve a fogyasztói beadványokat fogadó, azokat a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz továbbító, valamint a fogyasztókat a rendelkezésre álló eljárási lehetőségekről tájékoztató telefonon, illetve elektronikusan is elérhető állami ügyfélszolgálatot is működtessen

3. Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

Szervezeti felépítése

Az NFH önállóan gazdálkodó, az előirányzatok felett teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv. Egy központi hivatal, amely feladatát az ágazatért felelős minisztérium szakmai irányításával látja el.

A korábbi fogyasztóvédelmi felügyelőségek a közigazgatási hivatalok szervezetébe tagozódó szakigazgatási szervek voltak, amelyek szakmai irányítását a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség látta el. 2007. szeptember 1-ét követően a fogyasztóvédelmi felügyelőségek kikerültek a közigazgatási hivatalok szervezetéből és jelenleg egy szervezetet alkotnak a korábbi Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséget felváltó Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal (továbbiakban: NFH).

A fogyasztóvédelmi hatóság szervezete jelenleg az alábbiak szerint tagozódik:

- **központi szerv** (főigazgató közvetlenül vezetett szervezeti egység)
- **területi szervek** (az igazgató által vezetett regionális felügyelőségek)
- **kirendeltségek** (a regionális felügyelőségek székhelyein kívül működő szervezeti egységek, élükön kirendeltségvezetők állnak)

Közigazgatási hatósági ügyekben első fokon egyébként regionális illetékességgel a felügyelőségek, másodfokon országos illetékességgel az NFH központi szerve jár el.

Külön említést érdemel, hogy a főigazgató a szervezeti rendszer irányítását és felügyeletét tekintve kiemelkedő feladatokat lát el:

évente beszámoltatja, továbbá döntése szerint beszámoltathatja a felügyelőségek igazgatóit a felügyelőség tevékenységéről
ellátja a felügyelőségek szakmai tevékenységének törvényességi, szakszerűségi ellenőrzését
a felügyelőségek igazgatóit konkrét feladat elvégzésére, mulasztás pótlására utasíthatja

3.2 Fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott rendelkezések betartásának ellenőrzése

Alaptevékenysége körében ellenőrzi a fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott rendelkezések betartását, így többek között:

- ellenőrzi az áru fogyasztók számára való **értékesítésére**, a fogyasztóknak forgalmazott **termék minőségére, összetételére, csomagolására, megfelelőség értékelésére, megfelelőségi jelölésére**, a fogyasztóknak értékesítésre szánt, illetve értékesített **áru mérésére, hatósági árára** vagy egyébként kötelezően megállapított árára, a **fogyasztói panaszok intézésére**, a fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézésére, a termék forgalmazása vagy szolgáltatás nyújtása során az egyenlő bánásmód követelményére, valamint a **fogyasztók tájékoztatására vonatkozó rendelkezések betartását**, és eljár azok megsértése esetén [1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről 45/A. (1)-(3) bekezdése]
- ellenőrzi az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 3. §-ában, 5. § (2) és (3) bekezdésében, valamint 6. §-ában, a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásról szóló 181/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet 4. § (2)-(4) bekezdésében és 5. §-ában, valamint az egyes javító-karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról szóló 249/2004. (VIII. 27.) Korm. rende-

let 3. § (1)-(4) bekezdésében és 4-5. §-ában foglalt rendelkezések betartását [225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról 6. § (3) bekezdése]

- ellátja a végrehajtást a fogyasztók számára kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló 98/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet implementáló rendelkezések vonatkozásában [4/2009. (I. 30.) NFGM-SZMM együttes rendelet a termékek eladási ára és egységára, továbbá a szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályairól]

Energiaszektor felügyeletéhez kapcsolódó hatáskörök

3.3.

A fogyasztóvédelmi hatóság egyes feladatai a lakossági fogyasztókat érintően kifejezetten az energiaszektor egyes ágazatait érinti:

a **gázszolgáltatás** vonatkozásában eljár az elszámolásra, számlázásra, díjfizetésre vagy mérésre, valamint a földgázellátásból történő, fizetési késedelem miatt végrehajtott felfüggesztésre vagy kikapcsolásra, illetve a tartozás rendezését követően a felhasználó ellátásba történő ismételt bekapcsolására vonatkozó rendelkezések lakossági fogyasztókkal szembeni megsértése esetén [2008. évi XL. törvény a földgázellátásról 64. § (1) bekezdése]

a **villamos energia szolgáltatással** kapcsolatban eljár elszámolásra, számlázásra, díjfizetésre vagy mérésre, valamint a villamosenergia-ellátásból történő, fizetési késedelem miatt végrehajtott felfüggesztésre vagy kikapcsolásra, illetve a tartozás rendezését követően a felhasználó ellátásba történő ismételt bekapcsolására vonatkozó rendelkezések lakossági fogyasztókkal szembeni megsértése esetén [2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról 57. § (1) bekezdése]

a **távhőszolgáltatás** vonatkozásában eljár az általános szerződési feltételek közlésételére, üzletszabályzat megismertetésére vonatkozó szabályok, igénybejelentéssel kapcsolatos szabályok, elszámolásra, számlázásra, díjfizetésre vagy mérésre vonatkozó rendelkezések lakossági felhasználóval, illetve természetes személy díjfizetővel szembeni megsértése esetén [2005. évi XVIII. törvény a távhőszolgáltatásról 8. § (1) bekezdésének b) pontja]

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal és tisztességtelen szerződési feltételekkel kapcsolatos hatáskörök

3.4.

A fogyasztóvédelmi hatóság ellátja a végrehajtást

- a belső piacon az üzleti vállalkozások **fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól** szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések vonatkozásában [2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról, 2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól]
- a **fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről** szóló 93/13/EGK tanácsi irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések vonatkozásában [18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről]

A szerződési feltételek vonatkozásában a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi a fogyasztói szerződés megkötésénél alkalmazott vagy e célból nyilvánosan megismerhetővé tett általános szerződési feltételeket abban a tekintetben, hogy azok nem tartalmaznak-e a jóhiszeműség és tisztesség követelményébe ütközően a szerződéses jogokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára megállapító feltételt [1997. CLV. törvény a fogyasztóvédelemről 45/B §]

3.5 Utazási szerződésekkel kapcsolatos hatáskörök

A fogyasztóvédelmi hatóság ellátja a végrehajtást a **szervezett utazási formákról** szóló 90/314/EGK tanácsi irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések vonatkozásában [281/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet az utazási szerződésről, 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről].

A fogyasztóvédelmi hatóság látja el továbbá a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtását a **visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése** esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról szóló 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet rendelkezéseibe ütköző Európai Közösségen belüli jogsértések tekintetében.

3.6 Egyes atipikus szerződésekhez kapcsolódó hatáskörök

A fogyasztóvédelmi hatóság ellátja a végrehajtást

- az **üzlethelyiségen kívül kötött szerződések** esetén a fogyasztók védelméről szóló 85/577/EGK tanácsi irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések vonatkozásában [213/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet az üzleten kívül fogyasztóval kötött szerződésekről]
- az **ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződések** egyes szempontjai vonatkozásában a fogyasztók védelméről szóló 94/47/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések vonatkozásában [20/1999. (II. 5.) Korm. rendelet az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről]
- a **távollevők között kötött szerződések** esetén a fogyasztók védelméről szóló 97/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet implementáló rendelkezések vonatkozásában [17/1999. (II. 5.) Korm. rendelet a távollevők között kötött szerződésekről]
- a belső piacon az **információs társadalommal összefüggő szolgáltatások**, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések vonatkozásában [2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről]

3.7 Egyéb, ágazati jogszabályokban meghatározott hatáskörök

Érdemes megjegyezni, hogy az előzőekben meghatározott hatásköröket meghaladóan a fogyasztóvédelmi hatóság számos más kereskedelmi tevékenységtípusra és terméktípusra vonatkozó különböző ágazati jogszabályokban fogyasztóvédelmi rendelkezésként meg-

határozott speciális rendelkezések betartatása tekintetében is külön nevesített hatáskörrel rendelkezik. Ezek az ágazati hatáskörök tulajdonképpen az alaptevékenység körét meghaladó egyéb tevékenységek közé sorolható feladatokat határozzák meg.

Külön említést érdemel továbbá, hogy a felügyelőségek a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet 6. § (5) bekezdése alapján az ellenőrzésük során észlelt szabálysértések miatt a szabálysértési hatóság jogkörét is gyakorolják.

Gazdasági Versenyhivatal

4.

Szervezeti felépítése

4.1.

A GVH autonóm jogállású szerv, nincs alárendelve sem a Kormánynak, sem minisztériumoknak. Illetékessége az ország egész területére kiterjed, így működése nem tagozódik területi szervekre.

Az autonómiát erősíti, hogy a Gazdasági Versenyhivatal (továbbiakban: GVH) **központi költségvetési szerv**, amely a központi költségvetés szerkezeti rendjében önálló fejezetet alkot, költségvetésének kiadási és bevételi főösszegei kizárólag az Országgyűlés által csökkenthetőek.

Élén **elnök** áll, akit a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A GVH elnökének speciális feladatai vannak, melyek szerepét a GVH szervezetén belül külön hangsúlyozzák:

- irányítja a GVH versenykultúrát és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúráját fejlesztő tevékenységét a verseny társadalmi elfogadottsága, a jogkövető magatartás, a versenybarát, illetve a tudatos fogyasztói döntéshozatal biztosító szabályozási környezet elősegítése, valamint a fogyasztói tudatosság növelése érdekében
- külön felkérés alapján az Országgyűlésnek a gazdasági versenyt érintő kérdésekben szakvéleményt ad, illetve évente beszámol az Országgyűlésnek, illetve külön felkérésre az Országgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságának a GVH tevékenységéről és a jogalkalmazás során szerzett tapasztalatai alapján arról, hogy a gazdasági verseny tisztasága és szabadsága miként érvényesül.
- egyeztetni kell vele minden olyan tervezett intézkedést és jogszabály-koncepciót, illetve tervezetet, amely érinti a hivatal feladatkörét, így különösen, ha a tervezett intézkedés vagy jogszabály a versenyt korlátozza, kizárólagossági jogokat biztosít, továbbá az árakra
- vagy az értékesítési feltételekre vonatkozó előírásokat tartalmaz a GVH feladatkörét érintő kérdések tárgyalásakor egyébként tanácskozási joggal részt vesz a Kormány ülésén, illetve részt vehet az Országgyűlés ülésein is

A GVH **két elnökhelyettese** személyére a GVH elnöke tesz javaslatot a miniszterelnöknek,

Szervezeti felépítése

5.1.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (továbbiakban: PSZÁF) önállóan működő és gazdálkodó közhatalmi költségvetési szerv, **autonóm államigazgatási szerv**.

A PSZÁF vezetését **elnök** látja el. Az elnököt annak akadályoztatása esetén az általa kijelölt alelnök helyettesíti. A PSZÁF **két alelnöke** egyébként a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottak szerint, az elnök irányításával működik közre a felügyelet vezetésében. Az egyik alelnököt a miniszterelnök az elnök javaslatára megbízza a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátásával.

Pénzügyi szektor egyes ágazatainak felügyelete

5.2.

A pénzügyi közvetítő rendszer piacok, egyének, intézmények és szabályok összefogó rendszere. A rendszer több elemből tevődik össze, amelyek **felügyeletét számos ágazati jogszabály** alkalmazásával látja el a PSZÁF. A pénzügyi közvetítő rendszer **pénzpiac, tőkepiac, biztosítások és pénztárak** bonyolult szövevényéből áll. Ennek megfelelően a PSZÁF hatásköre is összetett, kiterjed minden általa felügyelt pénzügyi szervezet tevékenységére. A PSZÁF ellenőrzi ennek keretében a szolgáltatások igénybe vevőivel, mint fogyasztókkal szemben tanúsítandó magatartására vonatkozó kötelezettséget megállapító, a felsorolt törvényekben vagy az azok végrehajtására kiadott jogszabályban előírt rendelkezések betartását, és eljár a rendelkezések megsértése esetén.

Összetett feladat- és hatásköre keretében ellátja többek között az alábbi törvények hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletét látja el:

- a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény
- a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény
- a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló 2007. évi CXVII. törvény
- a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény
- a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény
- a lakástakarék-pénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény
- a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény
- a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény
- a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény
- a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény
- a pénzmossás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény
- a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről szóló 2005. évi XXXV. törvény

aki azt egyetértése esetén előterjeszti a köztársasági elnöknek. Az elnökhelyetteseket a végül pedig ugyancsak a köztársasági elnök nevezi ki. Az elnök és az elnökhelyettesek kinevezése is hat évre szól.

További összetett szervezeti struktúrára tagozódik a GVH a versenyfelügyeleti eljárások lefolytatását illetően:

- a GVH **vizsgálatot végző**, illetve a vizsgálat eredményességét segítő feladatokat ellátó **köztisztviselőit** a GVH elnöke nevezi ki (a versenyfelügyeleti eljárás a vizsgálati eljárásával kezdődik)
- a **Versenytanács** elnökből és tagokból áll; a versenytanács tagjait a GVH elnökének javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki, illetve menti fel, illetve elnöki teendőinek az ellátásával az egyik elnökhelyetteset bízza meg (a Versenytanács a GVH döntéshozó testülete, döntéseit háromtagú vagy öttagú eljáró tanácsban hozza meg)

Külön említést érdemel, hogy a GVH hivatali szervezetét a GVH elnökének irányítása alatt, a jogszabályoknak és a szakmai követelményeknek megfelelően a GVH főtítkára vezeti.

4.2 Verseny tisztaságának és szabadságának biztosítása

A GVH összetett jogszabályi hatásköri rendszerben látja el feladatait, amelyek közül a legfontosabbak:

- Eljár minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe; így az üzleti döntések **tisztességtelen befolyásolása tilalmának, a versenyt korlátozó megállapodások tilalmának, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának megsértése miatt, valamint az összefonódások ellenőrzése** kapcsán [1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról 8., 10., 11., 21. és 24. §]
- Eljár a **megettévesztő reklámok és a tilos összehasonlító reklámok egyes tényállásaival** kapcsolatban. [2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól 12. §-ban és 13. § (2) bekezdése]
- Eljár a **tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt**, ha a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas. [2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról 10. § (3) bek.]
- Eljár a beszállítóval szemben a **jelentős piaci erővel visszaélő vállalkozással szemben** [2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről 9. § (3) bek.]
- Eljár az **EK Szerződés 81. vagy 82. cikkébe ütköző magatartásokkal összefüggésben** a közösségi jog által hatáskörébe utalt esetekben

- a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény
- a viszontbiztosítókról szóló 2007. évi CLIX. törvény
- az elektronikus pénzt kibocsátó szakosított hitelintézettről szóló 2004. évi XXXV. törvény
- az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény

5.3 Pénzügyi szektor tisztességes működése feletti kontroll

A szektor tisztességes működésének kontrollja kiterjed egyrészt az alkalmazott szerződési feltételek, másrészt a kereskedelmi gyakorlatok és reklámtevékenység felügyeletére:

- **pert indíthat** a fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítése iránt az ellen, akinek tevékenysége ezen törvények és az azok végrehajtására kiadott jogszabályok rendelkezéseibe ütközik, ha a jogsértő tevékenység a fogyasztók széles, a jogsértés körülményei alapján meghatározható körét érinti
- pénzügyi szolgáltatások vonatkozásában **tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat** esetén jogosult eljárni [2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról 10. § (2) bekezdése]
- eljár a gazdasági reklámtevékenységre, továbbá a tiltott szponzorálásra vonatkozó rendelkezések megsértése esetén az általa felügyelt **tevékenység reklámja és az erre vonatkozó magatartási kódex** tekintetében [2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól 24. § (1) bekezdése].

6. Nemzeti Hírközlési Hatóság

6.1 Szervezeti felépítése

A Nemzeti Hírközlési Hatóság (továbbiakban: NHH) a Kormány irányítása és miniszter felügyelete alatt működő, **országos hatáskörű központi államigazgatási szerv**.

A hatóság önálló hatáskörrel és hatósági jogkörrel rendelkező országos illetékességű a **Tanács és a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala**. A Tanács héttagú testület, amelynek élén az elnök áll. A Tanács vezetését elnökként ellátó tagot a miniszter javaslatára a miniszterelnök nevezi ki. A Tanács további hat tagját a miniszter nevezi ki. A Tanács tagjai közül az elnök pedig alelnököt nevezi ki.

A Hatóság feletti szervezeti irányítást a Tanács elnöke, míg a Hivatal belső vezetését főigazgató látja el. A Hivatal felett szakmai irányítási, felettes szervezeti jogokat a Tanács gyakorolja, kivéve a Hivatal elsőfokú határozata ellen benyújtott fellebbezéssel, a felügyeleti eljárással, illetve a Hivatalt érintő SzMSz-szel kapcsolatos feladatokat, amelyek közvetlenül az elnök hatáskörébe tartoznak.

Elektronikus hírközlési piac működésének szakmai támogatása

6.2.

A hatóság alapvető feladata, hogy elősegítse az elektronikus hírközlési piac zavartalan működését, fejlődését, a tisztességes verseny kialakulását és fenntartását, valamint ellássa a piaci szegmens felügyeletét.

Ennek keretében a hírközlési hatóság:

- **megállapítja az érintett piacokat**, elemzi az érintett piacokon fennálló **versenyt**, illetve annak hatékonyságát
- **azonosítja** az egyes érintett piacokon **jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat**
- **meghatározza** a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő **kötelezettségeket**, továbbá eljár a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára megállapított egyes kötelezettségek teljesítésével, illetve megszegésével összefüggésben
- **értékeli továbbá a hírközlési piac és az ehhez kapcsolódó informatikai piac működését** helyzetét, és erről összehasonlító elemzéseket készít
- szükség szerint, de legalább évente **nyilatkozik a hatáskörével összefüggő**, elektronikus hírközlésre vonatkozó **jogszabályok megalkotásának, illetőleg módosításának szükségességéről** és közreműködik a hatáskörével összefüggő jogszabályok előkészítésében

Elektronikus hírközlés, hirdetések és postai szolgáltató hatósági felügyelete

6.3.

A hatóság hatáskörében eljárva az érintett piaci szegmensben vizsgálja a technológiai megfelelést, a számlázási, jogi és ügyfélgondozási problémákat egyaránt.

Ennek keretében számos fontos tevékenységet ellát, így többek között:

- eljár az **elektronikus hírközlésre vonatkozó szabály megsértése miatt**, illetve szerződéskötéssel kapcsolatos jogviták esetén indított eljárásokban, továbbá az elektronikus hírközlési szolgáltatások bejelentésével, a polgári célú frekvenciagazdálkodással, az azonosító-gazdálkodással, a jogszabályban előírt nyilvántartások vezetésével, a zavarelhárítással, a piacfelügyelettel, az ingatlanhasználattal, az elektronikus hírközlési építmények engedélyezésével, az építésfelügyelettel kapcsolatos hatósági ügyekben [2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről 10. § h) és m) pontjai]
- eljár a **kéretlen elektronikus hirdetéssel összefüggő rendelkezések megsértése esetén** [2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól 6. §, 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről 41/B §]
- kivizsgálja a **postai szolgáltatóval szemben benyújtott panaszokat** [2003. évi CI. törvény a postáról 35. § (8)-(10) bekezdése]

7. Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal

7.1 Szervezeti felépítése

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (a továbbiakban: MgSzH) **központi hivatal**, amelyet miniszter irányít. Önállóan működő és gazdálkodó, az előirányzatok felett teljes jogkörrel rendelkező központi közhatalmi költségvetési szerv, amelyet elnök vezet.

Feladatait több szintű szervezeti rendszeren keresztül látja el:

- az **MgSzH Központja** az egész országra kiterjedő illetékességgel rendelkezik
- az **MgSzH területi szerveinek** illetékességi területe főszabály szerint a nevében megjelölt közigazgatási területre terjed ki.
- a területi szerv alárendeltségében **ügyfélszolgálatot működtető körzeti irodák** és az egyes élelmiszerlánc-felügyeleti hatósági feladatok ellátására **kerületi állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző hivatalok** működnek

7.2 Mezőgazdasági szakigazgatási és hatósági hatáskörök

Az élelmiszer-lánc felügyelete mellett kiemelkedő hatósági funkciókat lát el a mezőgazdaság számos területét érintően, így eljár **növénytermesztési, talajvédelmi, tenyésztési, erdészeti, vadászati, halászati, borászati, pálinkaellenőrző hatóságként** alábbi kiemelkedő jelentőségű törvények alapján:

- a növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény szabályai szerint
- az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény szabályai szerint
- az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény szabályai szerint
- a mezőgazdasági élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2009. évi XCV. törvény szabályai szerint
- a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény szabályai szerint
- a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény szabályai szerint
- a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény szabályai szerint
- a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény szabályai szerint
- a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szabályai szerint

Az MgSzH területi szervei látják el továbbá az uniós csatlakozás előtt ágazati jogszabályok alapján a nemzeti költségvetési előirányzat terhére odaitélt, a mezőgazdasági termelés korszerűsítését szolgáló beruházási támogatások felhasználásával kapcsolatos feladatokat, a Magyar Államkincstár közreműködésével.

Mindemellett a Központ és az MgSzH területi szerve ellátja a Bizottság 2009. július 13-i, a 2005/94/EK tanácsi irányelvnek a baromfitartó egységek és más, fogságban tartott madarakat tartó egységek madárinfluenza szempontjából történő jóváhagyása, valamint az említett egységekben hozott további biológiai biztonsági megelőző intézkedések tekintetében történő végrehajtásáról szóló 616/2009/EK rendeletének végrehajtása során a tagállami feladatokat, valamint a Központ ellátja a Tanács 2008. szeptember 29-i, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló közösségi rendszer létrehozásáról, továbbá a 2847/93/EGK, az 1936/2001/EK és a 601/2004/EK rendelet módosításáról és az 1093/94/EK és az 1447/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1005/2008/EK rendelete 16-18. cikkében, valamint 21. cikkében meghatározott tagállami illetékes hatósági feladatokat.

Élelmiszer-lánc felügyelete

7.3.

Mint láthatjuk az MgSZH feladat és hatáskörének szabályozása összetett, számos különböző jogszabályban került meghatározásra. A hatáskörök jelentős része a mezőgazdasági igazgatás és hatósági szerepvállalás funkcióinak megvalósítását szolgálja. Ezek közvetve érinthetik a fogyasztók védelmét is, azonban ennél jóval közvetlenebb hatásköre is van az MgSZH szervezetének, így eljár ugyanis az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény szabályai szerint és ezzel összefüggésben hatásköröket gyakorol a az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szabályai szerint is. Ezen szabályok érvényre juttatása a fogyasztók élelmiszerhez való jutásának magas szintű biztonságát hivatott szolgálni, a szabályozásban rendelkezésre álló hatósági eszközök által.

Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal

8.

Szervezeti felépítése

8.1.

A Kormány létesítette Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal irányítását miniszter látja el. Önálló jogi személyiségű, előirányzatai felett teljes jogkörrel rendelkező, részben önállóan gazdálkodó **központi költségvetési szerv**.

A miniszter a hivatal vezetőjét pályázat útján négy évre nevezi ki. A hivatal vezetője mellett **17 tagból álló állandó Tudományos Tanácsadó Testület** működik, amely a miniszter felkérésére véleményt ad a hivatal feladatkörébe tartozó, illetve működésével kapcsolatos kérdésekről, a hivatal vezetőjének felkérésére szakvéleményt, tanulmányt készít, tudományos kérdésben véleményt nyilvánít, és javaslatot tesz, valamint javaslatot tesz a Hivatal vezetőjének az éves munkaprogramhoz.

8.2 Élelmiszer-biztonsági szakértői funkciók

Szakmai alaptevékenysége körében a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal létrehozásáról szóló 66/2003. (V. 15.) Korm. rendelet 5. §-ában meghatározott konkrét feladatokra tekintettel általánosságban elmondható, hogy az élelmiszer- és takarmánybiztonság területén **szakmai döntés-előkészítő, véleményező, javaslattevő, információs, koordináló**, az Európai Unió központi szerveivel és a tagállamok élelmiszer-biztonsági szerveivel kapcsolattartást végző szervezet.

8.3 Hatósági jogalkalmazást érintő feladatok

A hatósági jogalkalmazás tekintetében kiemelkedő funkciója, hogy

- **azonosítja** és jellemzi az élelmiszer- és takarmánybiztonságra **kockázatot jelentő területeket**,
- **javaslatot tesz** az élelmiszerek és takarmányok hatósági ellenőrzésében részt vevő szervezetek a kiemelten vizsgálandó témák
- **koordinálja** az élelmiszerek és takarmányok hatósági ellenőrzéséhez szükséges **mintavételi tervek kidolgozását**

9. Társadalmi szervezetek a fogyasztóvédelem intézményrendszerében

Külön érdemes megemlíteni a társadalmi szervezetek funkcióit a fogyasztóvédelem területén. Míg az intézményrendszerben működő állami szervek többségükben felülről lefelé szerveződnek, addig a társadalmi szervezetek önkéntes elhatározás alapján, alulról felfelé szerveződve, az egyesülési jog alkotmányos alapjogának tényleges gyakorlásával jönnek létre.

A fogyasztói érdekek képviselését ellátó társadalmi szervezet az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény alapján létrehozott társadalmi szervezet, ha az alapszabályában meghatározott célja a fogyasztók érdekeinek védelme, valamint e célnak megfelelően legalább két éve működik és természetes személy tagjainak száma legalább ötven fő, továbbá az ilyen társadalmi szervezetek szövetsége.

A fogyasztói érdekek képviselését ellátó társadalmi szervezetek funkciója a fogyasztóvédelem területén többes, közreműködnek a fogyasztók tájékoztatásában, oktatásában, valamint a fogyasztói érdekek érvényesítésében. A fogyasztói érdekvédelem területén külön megemlítendő, hogy a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 39. § (1) bekezdése szerinti közérdekű keresetindítási jog megilleti a fogyasztói érdekek képviselését ellátó társadalmi szervezeteket is (akárcsak a fogyasztóvédelmi hatóságot).

Felhasznált irodalom:

Boytha Györgyné: A versenyfelügyeleti eljárás - Gazdasági Versenyhivatal. In Magyar közigazgatási jog. Különös rész. (szerk. Ficzer Lajos-Forgács Imre) Budapest: Osiris, 2004.; Fazekas Judit: Fogyasztóvédelmi jog, Complex, Budapest, 2008.; Hámori Antal: A közösségi fogyasztóvédelmi politika és jog fejlődése, in Agora, 2008/5. 39-54.; OECD:APEC- OECD Co-operative Initiative on Regulatory Reform Proceedings of the Fifth APEC- OECD Workshop on Regulatory Reform, OECD Publishing, Párizs, 2008.; Pribula László: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat és a reklám - a szabályozási koncepció megváltozása, Jogtudományi Közöny, 2009/5.

Jogszabályok:

1989. évi II. törvény az egyesülési jogról, 1993. évi CXIV. törvény az állattenyésztésről, 1993. évi XCVI. törvény az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról, 1994. évi LV. törvény a termőföldről, 1994. évi XLII. törvény a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról, 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról, 1996. évi CXIII. törvény a lakástakarékpénztárakról, 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról, 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról, 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről, 1997. évi LXXXII. törvény a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról, 1997. évi XLI. törvény a halászatról és a horgászatról, 1997. évi XXX. törvény a jelzálog-hitelintézetekről és a jelzáloglevélről, 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről, 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről, 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról, 2001. évi XX. törvény a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról, 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről, 2003. évi CI. törvény a postáról, 2003. évi LIII. törvény a növényfajta állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról, 2003. évi LX. törvény a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről, 2004. évi XVIII. törvény a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról, 2004. évi XXXV. törvény az elektronikus pénzt kibocsátó szakszolgáltató hitelintézetekről, 2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről, 2005. évi XVIII. törvény a távhőszolgáltatásról, 2005. évi XXV. törvény a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről, 2007. évi CLIX. törvény a viszontbiztosítókról, 2007. évi CXVII. törvény a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről, 2007. évi CXXIX. törvény a termőföld védelméről, 2007. évi CXXXV. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről, 2007. évi CXXXVI. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról, 2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól, 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról, 2008. évi XL. törvény a földgazdálkodásról, 2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről, 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról, 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról, 2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól, 2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól, 2009. évi LXXXV. törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 2009. évi XCV. törvény a mezőgazdasági élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról, 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről, 17/1999. (II. 5.) Korm. rendelet a távollevők között kötött szerződésekről, 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről, 20/1999. (II. 5.) Korm. rendelet az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről, 66/2003. (V. 15.) Korm. rendelet a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal létrehozásáról, 15/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról, 18/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásról, 249/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet az egyes javító-karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról, 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről, 225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról, 213/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet az üzleten kívül fogyasztóval kötött szerződésekről, 281/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet az utazási szerződésről, 4/2009. (I. 30.) NFGM-SZMM együttes rendelet a termékek eladási ára és egységára, továbbá a szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályairól